49րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 1369   Կ. ՊՈԼԻՍ   ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ   8 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1905   24 ՇԷՎՎԱԼ 1323 – 8 ՔԵՆԱՆՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Յ. ԳԱՅՍԵՐԵԱՆ
ԲՈԼՈՐ ԿՈՒՂԸՆՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գոզը Ալի Յոքուշու, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳԻՐ? — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ? — ՀԱՅԱՏԱՌ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قیصر
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 »

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

Ի ԾՆԷ ԿՈՅՐԸ

«Լոյս եմ աշխարհի»
(Յովհ. Թ. 5)

ԱՇԽԱՐՀԻՆ խաւարը լուսաւորող այն պայծառ ջահն է Յիսուս, որ կը շրջէր Հրէաստանի մէջ մահուան ստուերին տակ նստողները լուսաւորելու և տգիտութեան խաւարը փարատելու։ Իր կեանքի տեւողութեանը մէջ միշտ քալեց՝ իր օրերը նուիրեց միայն բարերարելու և լուսաւորելու, մխիթարեց, դաստիարակեց, մարդը սրտով ու մտքով բարձրացուց, արդարացուց և սրբեց զայն իր Հօրը ընծայելու համար։ Երբեք այնչափ զբաղկոտ չերեւցաւ մեր Փրկիչն իր անձնական տեսութիւններովը, իր սեփական շահերովը, որչափ ուշադիր պիտի ըլլար մահկանացուներու երջանկութիւնը և անոնց պէտքերը հոգալուն մէջ։ Իր աստուածային սիրտը լեցուած՝ մարդոց ակարութիւնն ու ցաւերը սփոփելու անհուն խանդաղատանքովը՝ կը մօտենար հոգւով ու մարմնով հիւանդներուն, մեղաւորներուն, մաքսաւորներուն, կաղերուն, բորոտներուն, ցաւագարներուն, առ հասարակ ամենուն, ամեն ախտաւորներուն։

Յիսուսի անսահման բարութեան ու մարդասիրութեան գործը ցոյց տալու համար կը փափաքիմ ձեր ուշադրութեան ներկայել այսօր ի ծնէ կոյրին պատմութեան գլխաւոր գիծերը. տեսարան մը ուր՝ ուրոյն և պատահական և մարմնական բժշկութիւնը կարծես խորհրդանշանն է ա՛յն յաւերժական և թեկական և բարոյական հրաշքին, զոր կը գործէ Աւետարանը՝ կեանքն ու աշխարհը լուսաւորելու համար։

Ա. Իր երկրաւոր կեանքին վերջին ամիսներուն մէջ Յիսուս, լրեններուն հետ օր մը կ'անցնէր տաճարին առջեւէն, ուր աշակերտները հանդիպեցան ի ծնէ կոյրին։ Այս տխուր պատահարին առջեւ անոնք կը յուզուին պատճառը գիտնալ. «Ռաբբի, ո՞վ մեղաւ է, սա՞ թէ հօր և մօր իւրոյ, զի կոյր ծնցի»։ Յիսուսի ուղղուած հարցումին մէջ դիտաւորութիւն կայ։

Հրէական աստուածաբանութեան համեմատ տառապանքն ուրիշ բան չէր կրնար ըլլալ եթէ ոչ մեղքի հատուցման տրամաբանական մէկ հետեւանքը, գաղափար մը որ այնքան ուժգին կը շեշտուի Յոբի գիրքին մէջ. Արդ, ինչպէս պէտք էր պատշաճեցնել այն օրէնքը ներկայ պարագային հետ։ Կը թուի թէ առաքեալներուն մէջ երկու գաղափարներ արթնցան, բայց երկուքն ալ հաւասարապէս անհաճոյ կ'երեւար իրենց. — հոգիներու նախագոյութիւնը և հոգեփոխութեան վարդապետութիւնը։ Սակայն այդ վարդապետութիւնները, մանաւանդ վերջինը, թէեւ օտար չէր րաբբիներու ուսուցումէն, այսու հանդերձ ժողովրդական հանգամանք մը չէր ստացած։

Դեռ ի՞նչ կրնայի՞ն մտածած ըլլալ։ Արդեօք այդ մարդուն դժբաղդութիւնը կանխո՞ւմ մըն էր իր ապագայ մեղքերուն համար, կամ թէ սաղմնային վիճակի մը մէջ գործուած յանցանքի մը քաւութի՞ւնն էր իր պատուհասը, կամ նկեց մէկ կատրին համաձայն, իր ծնողաց մեղքին համա՞ր կը տառապէր թշուառը՝ ինչպէս կը կարծէին. թէեւ այս ըմբռնումն ալ անիրաւ թուէր իրենց՝ Աստուծոյ արդարութեան հանդէպ։ Վերջապէս աշակերտները բանաւոր լուծում մը չէին գտած, ուստի աղաչեցին Յիսուսի որ այս մասին իր վճիռն արձակէ։ — «Ասոր թշուառութիւնը, կ'ըսէ Յիսուս, ձեր կարծիքներուն, ձեր ունեցած տարտամ և անտարբ գաղափարներուն մարմնացումը չէ, այլ բարոյական խանգարումի մը հետեւանք՝ որ մուտք գործած է մարդկային ծոցին ու ազգերուն մէջ, և զայն վեր ի վայր շրջած իր ամէն սահմաններուն մէջ։ Ես աշխարհ եկած եմ մեղքը բառնալու, և այդ եղանակաւ տառապանքի ճշմարիտ ակը ցամքեցնելու համար. կ'ուզեմ բժշկել այդ ի ծնէ կոյրը ձեր առջեւ, իմ պաշտօնիս և գիտ առաքումին փառացը համար, անոր գործերուն վկայելու համար»։

Յայտնի է թէ Յիսուս իր խօսքերով ո՛չ նպատակ ունի ի ծնէ կոյրին կամ անոր ծնողքին անմեղութիւնը ջատագովելու, ո՛չ ալ հարկաւոր և բարոյական առընչութիւն մը գտնելու այդ անհատին կամ ժառանգական մեղքին և կուրութեան միջեւ. ընդհակառակը աշակերտներուն կ'ուսուցանէ՝ թէ պարտաւորեալ են իրենց ուշադրութիւնը սեւեռելու ո՛չ թէ տառապանքի խորհրդաւոր պատճառին վրայ, այլ ա՛յն նպատակի մասին որուն համար Աստուած զայն կը թոյլատրէ, և ա՛յն փրկարար արդիւնքի նկատմամբ զոր ասկէ կրնանք քաղել։ Բացայայտ է թէ Յիսուս չարիքին պատճառը չի փնտռեր, կը զգուշանայ զայն Աստուծոյ վերագրելէ, կ'ընդունի զայն պարզապէս իբրեւ փորձառութեան գործ մը։ Արդ՝ ի՞նչ գործնական դասեր կրնանք անկէ ընդունիլ մենք։ Ահա միայն այն հարցը զոր պարտէինք ունենալ մեր առջեւ, ինչպէս Յիսուս կը փափաքի։

Աստուած կ'ուզէ որ իր գործին յայտնութեանը ծառայէ ան, այսինքն, իր զօրութեանը և բարութեանը համար. «Զի յայտնի լիցին գործքն Աստուծոյ ի դմա»։ Թէեւ իր կամքի ծնունդը չըլլայ չարիքը, սակայն արդեամբ կը մտնէ ան Աստուծոյ վարչական ծրագրին մէջ, այս պատճառաւ պէտք է որ արկածեալը, և առ հասարակ ամեն ոք, աշխատի ի պարտաւորութենէ բնաջինջ ընել չարիքը աշխարհի երեսէն, խորհի կեանքը նուազ ցաւագին գործելու միջոցներու վրայ։ Հանդէպ չարիքին պէտք չէ տրամաբանել, պատճառաբանել, այլ շարժիլ, գործել։ Ահա ինչ որ Յիսուս կ'ուզէ մեզի ուսուցանել ի ծնէ կոյրին պատմութեանը մէջ։

Այս սկզբունքը հանդիսաւոր կերպով աւանդելէն վերջ, մարդկային տառապանքին հանդէպ կարեկցութեամբ լցուած Յիսուս կ'աղաղակէ. «Մինչդեռ յաշխարհի եմ, լոյսն եմ աշխարհի», — և ապա իր աստուածային ձեռքովը գետնէն հող կ'առնէ, որով շինուած էր մարդը, կը շաղուէ զայն իր լորձունքովը, կ'օծէ անով կոյրին աչքերը, և կը հրամայէ երթալ Սելովամի աւազանը լուացուելու համար։ Յիսուս բժշկած էր նախ ուրիշ կոյր մը ձեռքի պարզ հպումով մը, հետեւաբար այս կերպ վարուելուն մէջ աւելորդ է նշմարել դարմանումի կամ դեղական միջոցի մը արտաքին տարրերը։

Բ. Ի ծնէ կոյրին բժշկութեան պարագային մէջ հրաշքէն աւելի հրաշալի բան մը կայ, դրացիներուն կասկածը, մանաւանդ փարիսեցիներուն յամառ ընդդիմութիւնը՝ որ անհաւատութեան կ'առաջնորդէ։ Առաջինները իրաւունք ունէին կասկածելու այդ նորօրինակ երեւոյթին առջեւ, անոնց կասկածը հիացումի խառնուած արտայայտութիւն մը ցոյց կուտայ, «Ի յաւիտենից ոք ոչ լուաւ եթէ եբաց ոք զաչս կուրի ի ծնէ կոյր ծնելոյ»։ Անոնք իրարու կ'ըսէին, «Ո՞չ սա էր որ նստէր և մուրանայր. կէսքն ասէին՝ նա է, այլքն ասէին՝ ոչ, այլ նման նմա է, և ինքն ասէր թէ՝ ես եմ»։ Կոյրին դրացիները տգէտ են ճշմարտութեան մասին, բայց կը փափաքին զայն ճանչել, կ'ուզեն զՅիսուս անձամբ տեսնել. «Ո՞ւր է նա». բժշկեալին տուած բացատրութիւնները զիրենք չգոհացուցին։

Մեր ժամանակին մէջ ալ կան մարդեր որոնք զՅիսուս անձամբ չեն ճանչեր, չեն ուզեր զայն այնպէս գնահատել ինչպէս որ արժան է, այս պարագան արդիւնք է կամ տգիտութեան կամ նախապաշարումի։ Բայց անոր գործերը խորապէս կ'ազդեն անկեղծ սրտերու և ուղիղ մտքերու վրայ։ Քրիստոնէութիւնը օրհնութեան գետ մըն է որ պաղարեր կ'ընէ իր գնացքին վրայ հաստատուած երջանիկ երկիրները, կը լեցնէ այն աշխարհները իր առատ պարգեւներովը։ Ջնջած է ստրկութիւնը, բարձրացուցած ընտանեկան կեանքը, մարդոց արժանապատուութիւնը, գոհացուցած արդարութեան և հաւասարութեան օրէնքով մը, սիրոյ և եղբայրութեան փողը հնչեցուցած է երկրի վրայ՝ ընկերութեանց սրտին մէջ, զմեզ տեսլական բարոյականին բարձրացուցած։ Յիսուս փրկութեան այն լոյսն է՝ որ իր կրօնքին հիմնարկութեամբը ծագեցաւ նոր ընկերութեան, նոր աշխարհի հորիզոնին վրայ։ Իր ձեռքերը դրաւ մեղաւոր մարդկութեան խաւարած աչքերուն վրայ և ըսաւ. «Եփփաթա», բացուէ՛ր, առանց իրեն չէ կարելի տեւական և հիմնական գործ մը տեսնել, կեանքին կռիւը մղելու համար հաստատուն սկզբունքներու և համոզումներու պէտք ունինք, Աւետարանը մեզի կուտայ զանոնք, միայն Յիսուս Քրիստոսի անձն ու գործերը բաւական զօրաւոր են կեանքին վրայ ներգործելու, մեր բարոյական կեանքը պահպանելու. Քրիստոս լոյսն է աշխարհին, լոյսն է կեանքին։

Գ. Դրացիներու հետ խօսակցութենէ վերջ ի ծնէ կոյրը տարուեցաւ Փարիսեցիներուն, որոնք ժամանակին գիտնականներն էին և Յիսուսի դէմ սաստիկ ատելութեան ոգիով մը սնած էին։ Նա որ ի ծնէ կոյր էր, ի զուր կը վկայէր իր և իր բարերարի մասին թէ առաջ կոյր էր և հիմա կը տեսնէ, թէ զինքը բժշկող անձը մարգարէ մըն է։ Ընդունած էր նախ իր ծնողացը բացարձակ վկայութիւնը, թէ իրենց զաւակը կոյր ծնած էր և հիմա կը տեսնէ։ Ամենայն դէպս Փարիսեցիները ուխտած էին ուրանալ հրաշքին գոյութիւնը այնպիսի խախուտ և ծրի փաստերով, այնպիսի յամառութեամբ մը, որ միայն անհաւատ ոգին կը յատկանշէ։ Ի՜հ, հաւատքը բարոյական խնդիր մըն է, կամքի գործ ու բանութիւն չի ներեր։

Երկրորդ անգամ ըլլալով իրենց ներկայութեան կը կոչեն դարձեալ ի ծնէ կոյրը, որպէս զի զինքը համոզեն կամ խաբեբայ մը հռչակեն որ և է կերպով։ Մարդը կ'ըսէ՝ կոյր ծնած եմ, անոնք կը պնդեն՝ ո՛չ, մեղքին մէջ ծնած ես, ահա քու ծնունդդ, զքեզ բուժողը մեղաւոր մըն է, վասն զի շաբաթը [illegible] խաբեբայ մըն ես։ Այսպէս կը խաղան բառին հետ, ճշմարտութիւնը կը խեղաթիւրեն։ — Փարիսեցիներու կողմէ ցոյց տրուած ընդդիմութիւնը ուրիշ տեղ Հոգւոյն Սրբոյ դէմ հայհոյութիւն կոչուած է, որ կը կայանայ ստութիւն և չարիք տեսնել միայն այն իրողութեանց մէջ՝ ուր բարութիւնը կը թագաւորէ անվիճելի եղանակաւ, ուր ճշմարտութիւնը կը ճառագայթէ շողշողուն գիծերով։ Վերջապէս կատարուած իրողութիւնը չեն կրնար հերքել հակառակ իրենց ստատերուն, վարդապետական մոլեռանդութեան և քննադատութիւններուն. ու տեսնելով թէ իրենց ընդդիմութիւնը եւս աւելի կը հաստատէ ի ծնէ կոյրը իր համոզումներուն մէջ՝ հայհոյանքներով կը վռնտեն զայն իրենց ընկերութենէն։

Այսպէս անհաւատութիւնը վերջ կը գտնէ իր գոյութեան դէմ իսկ անուղղակի հերքում մը տալով։

Կը տեսնէք, եղբայրներ, անհաւատութիւնը երբէք չյաղթուիր, չհամոզուիր ապացոյցներով։ Ամենէն զօրաւոր փաստերն անգամ երբեմն բաւական չեն յամառ ընդդիմութիւն մը ջախջախելու, վասն զի այն փաստերը զորս կը պահանջէ անոնցմէ՝ որոց հետ կը վիճի, աւելի իր տրամաբանութեանը, իր մտքին կ'ուղղուին քան թէ սրտին։ Արդ՝ տրամաբանութեամբ շատ դժուար կը գոհանայ մարդ այն խնդիրներուն մէջ, որոնք հոգեկան են, միայն սիրտն ունի կրօնական ճշմարտութեանց բնազդը։ Միւս կողմէ անհաւատութիւնը սրտի ապականութենէն կը վիժի և մարդուն հպարտութիւնը մեծ դեր կը խաղայ անոր մէջ։ Լոյսի պակասութիւնը, լոյսի նուազումը չէ որ շատ անգամներ զիրենք այդ աղետաւոր ճամբան կ'առաջնորդէ այլ այն հպարտ տրամադրութիւնը զոր ունէին Փարիսեցիք։ Եթէ հաւատքը ազդէ կամքին վրայ, կամքն ալ իր կողմէ կ'ազդէ հաւատքին վրայ, հերիք որ մեր մէջ փափաք մը գտնուի՝ Աստուծոյ պատկանելու փափաքը, հաւատքն ընդհանուր պիտի զարթնու մեր մէջ իր ընդարմացումէն. բայց երբ այդ սուրբ բաղձանքը, ներքին այն կատարեալ անկեղծութիւնը գոյութիւն չունենայ, ի զո՜ւր է որ ճշմարտութիւնը զմեզ շրջապատէ իր ճառագայթներովը, անտարբերութեան, ցրտութեան, հեգնութեան թափով մը միշտ պիտի վերադառնանք ճշմարտութիւնը քաշկռտելու կամ քօղարկելու։ Բաց աստի հաւատքը պէտք չէ նկատել իբրեւ դրութիւն մը՝ որուն կը յարի մարդ։ Հաւատալը առանց վերապահումի վստահութիւն մըն է առ Աստուած, ինչպէս կ'ըսէ աստուածաբանը, որ կը ներէ ու կը փրկէ, և մենք բնութեամբ կը սիրենք վստահիլ մեր անձին։ Հաւատալը խոնարհիլ է, և մենք հպարտութեամբ կը ստնքանանք, հաւատալը սրբել է և մենք անձնասէր ենք, ահա այս է այն անհաւատութեան շղթուկանքը զոր ցոյց կուտային Փարիսեցիք իրենց անձերուն վրայ։

Սակայն այդ պատմութեան ամէն իրադարձութեանց մէջ բան մը չնշմարեցի՞ք, բան մը, որ կուրութեան, հոգիով կուրութեան նշան է։ Որքան ալ Փարիսեցիները ճշմարտութեան հանդէպ, Յիսուսի հանդէպ ուխտեալ թշնամիներ ըլլային, կարծես այնքան սաստկութեամբ փարած կը մնային կրօնքի արտաքին ձեւերուն։ Այն ամբաստանութիւնը թէ Յիսուս մեղաւոր մըն է, վասն զի օրինազանց է, շաբաթը պղծեց, (մինչդեռ Յիսուս Մովսիսական շաբաթը առաջնոր չէր կոխած, այլ Փարիսեցիական ծաղրանկարը, աւելորդապաշտութիւնները), կրօնական պատրուակներ էին միմիայն խուժանը Յիսուսի դէմ հանելու, իսկ այդ ծայրայեղ ձեւապաշտութիւնները հաւատքին ոգին և բարոյականը կը սպաննէին։

Դ. Այս պատմութեան մէջ ուրիշ կարեւոր կէտ մըն ալ կայ որուն վրայ չեն պէտք չէ հարեւանցի անցնիլ։

Որքան Փարիսեցիները անհաւատութեան ներկայացուցիչներ կրնան երեւիլ մեզի իրենց գիտնականի և վարդապետի համբաւովը, նոյնչափ և թերեւս աւելին կը հանդիսանայ մեզի իբրեւ հաւատացեալ ի ծնէ կոյրը՝ իր ազնուութեանը մէջ։ Այս տեսարանի կարեւորագոյն գիծերէն մին է նախ կոյրին վրան կանգ առնել անոր նկարագիրը գիտելու համար։ Փարիսեցիները՝ ինչպէս տեսանք՝ մինչեւ վերջ կը պնդեն Յիսուսի համար թէ մեղաւոր մըն է, օրինազանց մըն է, «Թէ մեղաւոր իցէ, կը պատասխանէ անոնց բժշկեալը, ես ոչ գիտեմ, բայց ես զայս գիտեմ, զի կոյր էի և արդ տեսանեմ»։ Խոհեմ և յստակ պատասխան, ահա հաւատքն իր անկեղծութեանը ու անբծութեանը մէջ։ Կոյրը ընկերութեան ռամիկ դասակարգին կը պատկանի, դպրոցին նստարանին վրայ առք չէ դրած, սակայն ուղիղ միտք և անկեղծ սիրտ մը կը կրէ։ Սրտին հաւատքը բնքնածին զգացում մըն է, հաւատալու համար ոչ գիտնական ըլլալ պէտք է և ոչ փիլիսոփայ։ Ուսում չէ առած, բայց չկրնար ուրանալ ճշմարտութիւնը, չկրնար ծածկել աշխարհի լոյսը նենգամիտ և հպարտ Փարիսեցիներուն պէս, որոնք գիտութեան նրբութիւններով և մոլեռանդութեան խաւարով հոգի ի բուին կ'աշխատէին կատարուած իրողութիւն մը ժխտելու։ «Ո՛չ, կ'ըսէ, բան մը միայն գիտեմ, կոյր էի և հիմա կը տեսնեմ, իմ հաւատքս փորձառութեան վրայ հաստատուած է, տեսնելու փափաքէն սաստիկ կը տառապէի. Քրիստոս, աշխարհի լոյսը, զիս լուսաւորեց, այս մասին հաւատքս ամուր է, ձեր իշխանական ստատերը, վարդապետական մեկնութիւնները բան մը չեն արժեր։»

Կոյրին արտայայտութեանցը մէջ, եղբայրնե՛ր, մեզի համար կենդանի դասեր կան, մեր դարուն մէջ ուր հաւատքը կը տատանի անստուգութեան և անհաստատութեան եզրերուն վրայ, մարդիկ կը խաղան հաւատալիքներու հետ, գիտութիւնն ու քննադատութիւնը կուգան ամէն օր զմեզ գայթակղեցնել, լեցնել մեր սիրտը տարակոյսի և մխտումի սուսկումներով. իրօք է թէ կը տառապինք, բայց շատ քիչ անգամ կը բուժուինք։ Միշտ կոյրին պատասխանն ունենանք մեր շրթներուն վրայ, «Ոչ գիտեմ»։ Գիտութեան պատգամները — այո՛, սիրենք գիտութիւնը, վասն զի աշխարհի մէջ ամենէն լուրջ բանն է. — գիտութեան պատգամները վերապահումով ընդունինք, վասն զի շատ անգամներ ոչ զանոնք մօտէն ճանչելու բաղդն ունինք, և ոչ հակնելու կարողութիւնը՝ թէ չկայ ճշմարտութիւն մը հակառակ ճշմարտութեան, վասն զի կրօնք և գիտութիւն մինչեւ վերջ չեն կրնար իրարու հակասել, երկու ճշմարտութեանց աղբիւրն ալ Աստուած է, թէ գիտութիւնները մեծ մասով հպատակած են կրօնքին, թէ գիտութեան ճշմարիտ կարծուած սկզբունքներէն և դրութիւններէն շատեր, յաճախ իրենց հեղինակներուն հետ միայն ապրած ու թաղուած են, թէ մարդիկ իրենց խելքովը լիսուն անգամ մխտած ու լիսուն անգամ հաստատած են։ Ի ծնէ կոյրին հետ ըսենք միշտ. «Բան մը միայն գիտեմ, կոյր էի և հիմա կը տեսնեմ», զՔրիստոս ընդունինք, բարութի՛ւնը, փրկութիւնը, լոյսը կեանքին, տիեզերքին, ահա այս է մեր քսան դարերու փորձառութիւնը։ Եթէ այս տեսակէտէն դիտէինք իրերը, մեր հաւատքն մինչեւ վերջ անսասան պիտի մնար, մեր ժամանակի յլատիչ գաղափարներու հոսանքէն պիտի չքշուէինք։

Թէ ինչպէս Քրիստոս լոյսն է կեանքին, աշխարհին, այս մասին մեր Տիրոջ անգին բարիքներէն քանի մը հատ ես յիշենք կոյրին հետ կրկնելու համար թէ բան մը միայն գիտենք. — Ամենուս ջանքն է յաղթել չարին, զարգանալ, կատարելագործել մեր բնութիւնը։ Խիղճ մը ունինք որ մեզի կ'ըսէ, սրբութեան, արդարութեան, կատարելագործումի կոչուած էք։ Մարդն ինքնին անկարող է այդ աշխատութիւնը կատարելու։ Շնորհաց, ներումի պէտք ունինք։ Արդ ո՞ւր պէտք է գտնել զանոնք. — ո՛չ այլուր բայց միայն Յիսուս Քրիստոսի խաչի պատուանդանին տակ։ Յիսուսի խաչը նաւ պերճախօս է, եղբայրնե՛ր, մեզի այնպիսի բաներ կը խօսի, այն տեսակ բաներ կը խոստանայ զորս ոչ մէկ մահկանացու լեզու կրնայ ճառել. [illegible] մեզի կը պարգեւէ հոգեկան խաղաղութիւնն ու ուրախութիւնը։

Տկար ես, ոգաւոր կը տառապիս, Հռաքելին պէս չես ուզեր մխիթարուիլ, Յոբին պէս կ'անիծես ծնած օրդ, երկրաւոր ոչ մէկ միջոց այլ եւս չեն կարող զքեզ սփոփել և կորսուած ուրախութիւնը վերահաստատել քայքայուած մարմնոյդ մէջ. բարեկամի մը խօսքերն ու գուրգուրանքները, խոստումներն ու պարգեւները ոչինչ չեն արժեր ցաւիդ անհունութեան առջեւ։ Ըսէք ինծի, այն ո՞ր գիրքն է որ մեր հոգւոյն կը խօսի և երկնային օրհնութեան ցօղերով կը ցօղէ մեր ամայացած սիրտը, կը զուարթացնէ այրիացած հոգին, ըսէ՛ք, այն ինչ ազդու խօսքեր են զորս կ'ըսէք ձեր սարսափի վայրկեաններուն մէջ՝ ուր մարդ չուզեր մխիթարութեան խօսք մը անգամ ըսել։ Յիսուսի խօսքն է այն, Յիսուսի Աւետարանը՝ որ մեր հոգւոյն կը խօսի և մեր ներսը համակրութեան ոգին կը զօրացնէ, վիշտն անգամ սիրելի կ'ընէ մեզի, թեւեր կուտայ մեր հոգւոյն, լուսաւոր թեւերով կը սաւառնինք ամպերէն վեր, լուսաւորներէն վեր, երկնային գաւառներուն մէջ մեր սիրելիներն որոնելու։ Հո՛ն, մեր տրտմութիւնը յաւիտենական ուրախութեան կը փոխուի։

Նոյն բանը չե՞նք կրնար նաև պատշաճեցնել մեր մահուան ժամերուն, ուր երկրաւոր բոլոր յոյսերն ու երազանքները օդը կը ցնդին, կեղծիքը սնոտիութիւնը այլ եւս կը չքանան պայծառ իրականութեան առջեւ, ուր մարդ երբէք չտարջանար իր կրօնական համոզումները պահպանելուն, Աստուծոյ կամքին ծառայելուն. ուր առանց կրօնի մարդը թերեւս հանդարտութեամբ հոգին աւանդէ, բայց ո՛չ երբէք կարենայ փակել աչքերը վերջալոյսի ճառագայթներուն հոգեկան ցնծութեան և անդորրութեան մէջ, որ կեանքին պսակը կը կազմէ։

Ահա այն անգին բարիքները, այն առաւելութիւնները զորոնք Քրիստոնէութիւնը, Քրիստոսի Աւետարանը կ'ընծայէ լացող մարդկութեան։ Քրիստոս լոյսն է կեանքին, լոյսն է աշխարհին, լոյսն է գերեզմանին։ Կոյրին հետ միշտ կրկնենք. Բան մը միայն գիտենք։

Ե. Վերջապէս պատմութեան թելը չկորսնցնելով, եղբայրնե՛ր, կոյրը վարձատրուեցաւ իր ուղղամտութեան և քաջասրտութեանը համար զոր ցուցաւ իր բարերարին թշնամիներուն դէմ։ Յիսուս, որպէս զի իր առաջադրած նպատակին հասնի, ազգակիցներէն լքուած մուրացիկին կը մօտենայ, և կ'ուզէ զայն նաև հոգւով լուսաւորել։ Մարմնոյ բժշկութիւնը պատճառ պիտի ըլլար նաև անոր փրկութեանը, բարոյական բուժումին ալ։ Արդէն Յիսուսի բժշկութեան դերը կը կայանար մեծ մասով հոգիի բժշկութեան մէջ քան մարմինին։ Ուստի կը հարցնէ անոր. «Դու հաւատա՞ս յորդին Աստուծոյ»։ — «Տէր ո՞վ է զի հաւատացից ի նա», կը պատասխանէ անխռով. — «Որ խօսի ընդ քեզ նա է»։ Յիսուսի այս պատասխանին վրայ կոյրին մէջ հաւատքը կը զարթնու զգացման ամենէն սաստիկ ջերմութեամբը, «Հաւատամ տէր», կ'աղաղակէ, իր խոնարհ երկրպագութիւնը մատուցանելով։ — Ի ծնէ կոյրը կանուխէն ճանչցած էր զՅիսուս իբրեւ մարգարէ մը, և այս մասին իր դաւանութիւնը արիաբար ըրած էր հրապարակին վրայ, հիմա, այս երկրորդ հանդիպումով, Քրիստոս կը լուսաւորէ անոր հոգւոյն աչքերը՝ կը խոստովանի զայն Աստուծոյ Որդին։ Ահա նոր շնորհք մըն ալ որուն կ'արժանանայ։

Իսկ ո՞ւր թէ մեզի օրինակ ծառայէր կոյրին հաւատքը, կոյրին հաստատամտութիւնը, կարենայինք մեր Տիրոջ նկատմամբ բարեաց դաւանութիւն տալ մեր բարոյական ու մտաւոր կեանքի լաւ նարհագոյն ու բարձրագոյն աստիճաններուն, մեր կեանքի ամէն պայմաններուն մէջ։ Երանի թէ հեռանայինք սկեպտիկութենէ. այն փարիսեցիական թերահաւատութենէ՝ որ կեանքը կը թունաւորէ իր արմատին մէջ, կը սպաննէ զայն, զմեզ հոգւով հիւանդներ [illegible] բայց երբեք չէինք, չկազդուէինք, չբուժէինք, մանաւանդ չմխիթարէր զմեզ, մինչդեռ մարդիկ, եղբայրներ, հացի չափ մխիթարութեան կը կարօտին։ Իսկ ո՞ւր թէ կոյրին պէս ընդունէինք զՔրիստոս իբրեւ մեր բարերարը, մեր փրկիչը, լոյսը, ճանապարհն ու ճշմարտութիւնը կեանքին և աշխարհին, որպէս զի այս երկրի վրայ մեր սակաւօրեայ բնակութիւնը անցնելով Փրկչի ծրագրած անդորր ու երջանիկ կեանքի պայմաններուն մէջ՝ երթայինք փառաւորելու զինքն յերկինս ընդ Հօր և ընդ Սուրբ Հոգւոյն այժմ յաւիտեանս ամէն։

ԵՐՈՒԱՆԴ Վ. ՐԴ. ՓԷՐՏԱՃԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ԿԱՐԳ ՄԸ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐՈՒՆ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԵՐԴՈՒՄԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ. — Նորընտիր դատական գործոց նախարար Ռոպէրթ Րէյտ անցեալ օր Լոնտոնի միացեալ դատարաններուն առջեւ իր կանոնական երդումը ըրաւ՝ հնադարեան բազմափայլ պատմուճաններ հագած բազմաթիւ դատաւորներու առջեւ։ Դատարանին ներսը և դուրսը խուռն բազմութիւն հաւաքուած էր տեսնելու նոր նախարարները իր աւանդական վերարկուներով։ Լոնտոնի և գլխաւոր քաղաքներուն ջոջ փաստաբանները հոն էին։ Տասը տարիէ ի վեր այսպիսի արարողութիւն տեղի չէր ունեցած Լոնտոնի մէջ։

Կէս օրէն մէկուկէս ժամ առաջ՝ ընդհանուր դատախազ Մր. Լօրըն Ուօլթըն և դատական արձանագրութեանց մեծ դպիր Մր. Ռօպսըն, երկուքն ալ երկայնավարս կեղծամներով, դատարան մտան և իրենց տեղերը բռնեցին։ Բոլոր ներկայ փաստաբանները կարգաւ մօտենալով իրենց շնորհաւորութիւնները յայտնեցին անոնց։

Բարապանապետը կտրուկ ձայնով պահանջում մը ըրաւ խոր լռութեան համար, և իսկոյն ներս մտան մականակիրները և քսակակիրները, որոնց ետեւէն անմիջապէս կուգար Սըր Ռոպէրթ Րէյտ, պատկառելի և տիրական դէմք մը իր պաշտօնական ոսկեհուռ պատմուճաններուն մէջ։ Իր աջակողմը նստաւ Անգլիոյ դատաւորապետը, ծիրանազգեստ, և ձախակողմը նստաւ դատարանին առաջին դպիրը, որ միանգամայն թղթապահներու տեսուչն է։

Հպատակութեան Երդումը առաջարկեց դատաւոր Սըր Քէննէթ Մաքէնզի, և Սըր Ռապէրթ Րէյս իրմէ վերջ կրկնեց հատիկ հատիկ միեւնոյն բառերը.—

1. Ո՛վ Ռապէրթ Թրէշի Րէյս, երդում ըրէ՛ որ հաւատարիմ պիտի ըլլամ և ճշմարիտ հպատակութիւն պիտի ունենամ Նորին Վեհ. Թագաւորին, անոր ժառանգորդներուն և յաջորդներուն, ըստ օրինի։

Երկրորդ երդումը, սովորական դատական երդումը զոր ամէն դատաւոր կ՛երդնու, հետեւեալն է.—

1. Ո՛վ Ռապէրթ Թրէշի Րէյս, երդում ըրէ՛ որ բարւոք և ճշմարտապէս պիտի ծառայեմ մեր Վեհապետ Տէր Թագաւոր Նորին Է.ի՛ իբրեւ դատական Նախարար Մեծին Բրիտանիոյ, և արդարութեամբ պիտի դատեմ ամէն կարգի ժողովուրդը՝ երկրին Օրէնքներուն և կանոնական գործառնութեանց համեմատ, առանց երկիւղի, առանց կողմնակցութեան, առանց աչառութեան կամ չարակամութեան։

«Ուրեմն Աստուած օգնական ըլլա՛յ քեզի», ըսաւ Սըր Քէննէթ Մաքէնզի, և «Աստուած օգնական ըլլա՛յ ինծի», արձագանգեց դատական Նախարարը, համբուրելով Գիրքը։

Ընդհանուր Դատախազը առաջարկեց.— «Կը պահանջեմ, Տէ՛ր Նախարար, որ այս խօսքութիւնը արձանագրուի։»

«Թո՛ղ այսպէս ըլլայ», յարեց դատական Նախարարը հնադարեան եղանակաւ։

Արձանագրութեանց տեսուչը ներկայացուց երկու սովորական դատավարութեան թուղթեր, երդումները պարունակող։ Դատական Նախարարը ստորագրեց զանոնք, և խոնարհելով բոլոր ներկաներուն, անմիջապէս մեկնեցաւ դատարանէն։

* * Իռլանտայի մայրաքաղաքին՝ Տըպլինի Ապարանքին մէջ միեւնոյն ատեն երդման արարողութիւնը կը կատարուէր Իռլանտայի փոխարքայ Լորտ Էպըրտէնի և Իռլանտական գործոց նախարար Մր. Ճէյմս Պրայսի։ Արարողութիւնը տեղի կ՛ունենար Փոխարքայական Ժողովին սրահին մէջ, պարզուկ յարկարածին մը՝ թեթեւ կանանչներով և ոսկիով զրուագուած։ Կառավարական Խորհուրդին բոլոր անդամները իրենց տեղերը բռնած էին երկայն սեղանի մը չուրջ, և, հին սովորութեան համեմատ, կը կրէին անպաճոյճ զգեստներ, գլխարկնին ալ գլուխնին դրած։

Լորտ Էպըրտին, մետաքսեայ գլխարկը ձեռքը, սրահ մտաւ ուղեկցութեամբ պետական պաշտօնատարներու, որոնց մէջ էր նաեւ նորընտիր իռլանտական Նախարարը (Պրայս), կրելով պաշտօնական թուրը։ Լորտ Էպըրտին պարզ հագուստով էր, բայց իր բարապաններէն մէկ քանին շքեղազարդ տարազներով։ Թափօրին մէջ էր նաեւ նախորդ դատական նախարար Լորտ Էշպըրն իր պաշտօնական համազգեստով։

Լորտ Էշպըրն նստաւ սեղանին գլուխը, և երբ Լորտ Էպըրտին անոր կը յանձնէր զինքը Իռլանտայի Փոխարքայ անուանող Արքայական Հրովարտակը, Ճէնիքս Բարքի պարտէզէն թնդանօթի 21 ողջոյններ գռացին։ Անկէց վերջ օրինական երդումը ըրաւ Լորտ Էպըրտին, որ յետոյ Իռլանտայի եւ Անգլիոյ դատաւորապետներուն ներկայացուց արքայական հրամանագիր մը, որով կը հրամայուէր նորընտիր Փոխարքային յանձնել Իռլանտայի Փոխարքայական Թուրը։ Փոխարքայական Խորհուրդին երիցագոյն անդամը բարձրաձայն կարդաց այս հրամանագիրը, եւ ընթերցումէն վերջ Լորտ Էշպըրն Լորտ Էպըրտինի յանձնեց Թուրը, իբրեւ խորհրդանշան գերագոյն իշխանութեան Իռլանտայի մէջ։ Այն միջոցին բոլոր խորհրդականները հանեցին իրենց գլխարկները։ Փոխարքան կրեց իսկոյն իռլանտական Ս. Բաթրիք մեծ պատուանշանին ժապաւէնը և օծիքը։ Լորտ Էշպըրն նախագահական աթոռէն ելաւ, զոր գրաւեց Նոր Փոխարքան, որ միեւնոյն ժամանակ իր գլուխը դրաւ իր գլխարկը, մինչդեռ բոլոր ներկաները գլխաբաց էին։

Մր. Ճէյմս Պրայս իր երդումը կատարեց սկովտական եղանակաւ, աջ ձեռքը վեր բռնելով։ Վերջապէս երդուեցաւ Իռլանտայի դատաւորապետ Մր. Ուօքըր, և Լորտ Էշպըրն անոր յանձնեց Իռլանտայի մեծ կնիքը, ծանր և ահագին գործիք մը։

∴ Միեւնոյն պահուն Լոնտոնի մէջ իր առաջին նիստը կը գումարէր նորընտիր Դահլիճը նախագահութեամբ Վարչապետ Սըր Հէնրի Քէմպըլ Պէնըրմէնի։ Խորհուրդը զբաղեցաւ գլխաւորաբար Նոր Ընտրութեանց կարգադրութեամբ։ Հաւանական է որ Խորհրդարանին լուծումը հռչակուի Յունուար 8ին արքայական հրամանագրով։ Դեռ մինչեւ [illegible] մէկ քանի անգամ պիտի գումարուի Նախարարաց Խորհուրդը։

ԳԵՐՄԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐԸ.— ՊԱՇՏՕՆԵԱՆՑ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ.— Գերմանական Քամէրունի կառավարիչ Բութքամըր իր կառավարութենէն ետ կանչուեցաւ բնիկներուն դէմ իր բանած անագորոյն ընթացքին համար։ Արդէն ծանր ամբաստանութիւններ եղած էին իրեն դէմ Ռայխսթակին և Մամուլին մէջ։ Քէօլնըշէ Ցայթունկ գերման կէս պաշտօնական թերթը հրատարակեց իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնները։ Վիլհէլմ կայսր խիստ նեղացած է իրմէն, և կ՛ըսուի որ իրեն այլ եւս ո և է գաղթային պաշտօն պիտի չյանձնուի, մինչդեռ կարող պաշտօնատարի մը համբաւով Պերլինէն Քամէրուն (Ափրիկէ) ղրկուած էր։ Բազմաթիւ բնիկ ցեղապետներ բողոքագիր մը ղրկեցին Բութքամըրի մասին վարչապետ Պիւլով իշխանին, բացատրելով թէ ամէն տեսակ միջոցներով կը նեղէ բնիկները իր քմահաճոյքները գոհացնելու համար։ Խարազանի բռնել կուտայ բնիկները, կ՛այրէ անոնց խրճիթները, ապօրինի տուրքեր կը գանձէ բարձրագոյն հաճութեան հակառակ։ Երբ ցեղապետները կը բողոքէին իրեն, զիրենք ձերբակալել կուտար, և 5էն մինչեւ 10 տարի բանտարկութեան կը դատապարտէր։

Ռայխսթակին մէջ Տքր. Ապլաս խիստ լեզուով խօսեցաւ գաղթային վարչութեան գերմանական մեթոտներուն դէմ։ Յայտարարեց թէ գաղթավայրերը վարելու համար ղրկուած պաշտօնեաներուն ընտրութիւնը չատ ցաւալի է։ Գերման հարիւրապետ Պէօէր Քամէրունի մէջ բնիկ զօրքերէ բաղկացեալ արշաւախումբ մը վարած ատեն ա՛յնքան յոռի կերպով վարեց իր գործը որ 60-70 բնիկ բեռնակիրներ անօթի մեռան։ Իր գլխաւոր տեղակալը, ա՛ն ալ գերման սպայ մը, յայտարարեց թէ մօտ տեղ մը կարելի է դիւրաւ ուտեստ գտնել, բայց հարիւրապետը արգիլեց։ Երբ հարցուեցաւ իրեն թէ ինչո՞ւ կ՛արգիլէր, պատասխանեց թէ կը փափաքի որ բնիկ խոզերը մեռնին։ Այս կերպով անօթի մեռնող բնիկները անթաղ մնացին։ Իրենց դիակները, անգղներէն յօշոտուած, յետոյ նետած գտնուեցան ճամբուն վրայ։ Պէօէր անխղճօրէն հրացանի բռնել տուաւ նաեւ այն սեւամորթ բնիկները, որոնք ուտեստ փնտռելու գացած էին։ Իրաւ է թէ Պէօէր պատժուեցաւ, բայց վեց ամսուան բերդարգելութիւն մը չատ քիչ էր անոր համար։ Տր. Ապլաս յետոյ յիշատակեց ուրիշ անագորոյն գործեր բնիկներուն վրայ գերման գաղթավայրերուն մէջ։ Հարիւրապետ Պրանտայց՝ Մարշալ կղզիներուն բնիկները քանիցս խարազանել տուաւ, թէեւ մարմնական պատիժը ապօրինի նկատուած է Գերմանիոյ օրէնքով։ Տեղակալ Տօմինիք եւս Քամէրունի մէջ անգթութեան անհաւատալի գործեր ըրաւ բնիկներուն դէմ։ Գերման միսիոնարները ամբաստանեցին հարիւրապետ Թէրրին թէ մէկ-երկու բնիկներ սպաննած է, և թէ բնիկ մըն ալ հարիւրապետէն վախնալով ծառի մը վրայ մագլցեց։ Երբ Թէրրի հրամայեց անոր վար իջնել, մերժեց, և ասոր վրայ Թէրրի հրացանով զարկաւ զանի։ Տր. Ապլաս ծանր ամբաստանութիւններ ըրաւ նաեւ Թօկօլանտի կառավարիչ Հօրնի դէմ։ Բնիկ մը ամբաստանուած էր իբրեւ դրամ գողցող։ Մերժեց սակայն խոստովանիլ իր յանցանքը, և կառավարիչը հրամայեց խարազանի բռնել զայն։ Երբ մարդը խարազանը ուտելէն վերջ ալ մերժեց խոստովանիլ, կառավարիչը արեւուն տակ ծառի կոճղի մը կապել տուաւ զայն, և արգիլեց ջուր կամ ուտելիք տալ անոր, և այսպէս մնաց հոն, ուր մեռաւ։ Թօկօլանտի մէջ գաւառային պաշտօնեայ մը, Վէկէնէր անուն, բնիկներու մահուան պատճառ եղած է մարմնական սաստիկ պատիժներով։ Տր. Ապլաս ուրիշ չատ մը դէպքեր ալ յիշատակեց, և Պիւլովին բացատրութիւններ պահանջեց։ Պիւլովի տեղ Քէօնիկ պատասխանեց Տր. Ապլասի մէջ բերած խօսքերուն։ Ինքը ալ հաստատեց հարիւրապետ Պէօէրի վայրագութիւնները բնիկներուն դէմ, ինչպէս նաեւ Թաննէնպէրկ անուն ուրիշ գերման պաշտօնատարի մը անգութ գործերը, յայտարարելով թէ անիկա երեք տարուան բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Յայտարարեց սակայն թէ Թաննէնպէրկ իր դատապարտութեան կէսը դեռ կրած ներման արժանացաւ և յետոյ հանգստեան թոշակի կոչուեցաւ։

Գաղթային գործոց նորընտիր նախարար իշխան Էռնսթ Հօհէնլօէ-Լանկէնպուրկ յայտարարեց թէ միտքը դրած է ջնջել գերման գաղթավայրերուն մէջ գերման պաշտօնատարներուն կողմէ բնիկներուն դէմ եղած ամէն անգութ և վայրագ գործերը, և հակառակ վարուողները խստիւ պիտի պատժուին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Բարիզի թերթերը մեծ կարեւորութիւն կ՛ընծայեն Ֆրանսական Նաւային Դաշնակցութեան գումարման, որուն մէջ պիտի բանախօսէ Մ. Ժէավրիլ-Իէժաչ, հանրածանօթ Արմատական երեսփոխան մը։ Այս Նաւային Դաշնակցութիւնը Բրիտանական կամ Գերման Նաւային Դաշնակցութեան նման նո՛յն նպատակի կը ծառայէ։ Քաղաքական գոյն չունի, բայց իր անդամներուն մէջ կը գտնուին Մ. Լօքռուա՝ նախկին ծովային նախարար մը, Սենատ. Ժողովին նախագահ Մ. Տալմէ, ծովային նախարար Մ. Էժրէն, և գնդապետ Մառշան՝ իբրեւ ներկայացուցիչ Սենատ. Ժողովին բոլոր քաղաքական խումբերուն։ Մարոքի խնդիրը, Ծուշիմայի ճակատամարտին վրայ բոլոր մասնագէտներուն եզրակացութիւնները, և Գերմանիոյ նաւային ծրագրին ընդարձակումը ա՛լ աւելի սուր հետաքրքրութիւն մը առաջ բերած են նաւային խնդիրներու մասին, որոնք սկսած էին արդէն Մ. Բէլթանի նախարարութեան օրով։ Մ. Ժէավրիլ-Իէժաչի բանախօսութիւնը պայքարը պիտի սկսի ի նպաստ հզօրագոյն նաւատորմի մը։ Մ. Ժէավրիլ-Իէժաչ մասնաւոր տեսակցութեան մը մէջ պարզեց իր բանախօսութեան հիմնական գիծերը։ Նախ պիտի ցուցնէ թէ բոլոր մեծ ազգերը մեծ նաւատորմիղներ ունեցած են, և թէ բոլոր փառաւէր ազգերը աշխատած են ունենալ։ Երկրորդ՝ պիտի ցուցնէ որ, թէեւ հզօր նաւատորմիղ մը բազմածախս է, այսու հանդերձ խնայողական է, որովհետեւ նաւային ույժը կ՛ընդլայնէ և կ՛ապահովէ երկրի մը ճարտարարուեստները, և, բաց աստի, մարզարան մըն է բազմապատիկ կոչումներու։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Անցեալ օր Բէթերսպուրկէ արտասահման ղրկուեցաւ 700,000 անգլ. ոսկիի գումար մը մասնաւոր կառքով, ռուսական արժեթուղթերուն տոկոսին վճարման յատկացուած։ Այս իրողութիւնը ուղղակի չի համեմատիր վերջերս Ռուսիոյ պահեստի ոսկեդրամին մեծութեան վրայ տարածայնուած զրոյցներուն, որոնցմէ մին էր այն յայտարարութիւնը զոր Եւրոպայի մէջ ըրին ռուս ելմտական նախարարութեան ներկայացուցիչները՝ ա՛յն մասին թէ Ռուսիա արտասահմանի մէջ 28 միլիոն անգլ. ոսկի աւանդ դրած է իր պարտքի կտրոններուն կանոնաւոր վճարման համար։ Կ՛երեւի թէ այդ պահեստին մեծագոյն մասը յատկացուած է պատերազմական ծախքերուն մուրհակներուն վճարման։ Բէթերսպուրկի կայս. Պանքային զեղչի սակին հարիւրին կէս բարձրացումը տկարացուց գործառնութիւնները Սակարանին մէջ։

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ.— ԹԱՂԱՅԻՆ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ.— Անգլիոյ մէջ հանրային կրթութեան վիճակագրութիւնը 1903—4—5 տարիներուն համար որ հրատարակուեցաւ Կապոյտ Տետրակի ձեւով, մասնաւոր չահեկանութիւն կ՛ընծայէ ներկայ ժամանակիս մէջ երբ կառավարական փոփոխութիւն մը տեղի ունեցաւ, և երբ մանաւանդ կրթական օրէնքներուն և կարգադրութիւններուն վերաքննութեան խօսքը կ՛ըլլայ Նոր Նախարարութեան կողմէ։ Ստոյգ է որ փոփոխութեան խօսքը աւելի կրօնական դաստիարակութեան կը վերաբերի, բայց անգամ մը որ կրթական փոփոխութեան սկսուի, սահման որոշելը գրեթէ կարելի չէ։ Ամէն պարագայի մէջ, եթէ օրինական փոփոխութիւն չըլլայ, վարչային փոփոխութիւնը պիտի կատարուի, այսինքն կրթական օրէնքներու գործադրութեան ոգին և եղանակը պիտի փոխուի, և հետեւաբար ամէն կրթական չրջանակներուն համար կարեւոր է գիտնալ թէ Անգլիա կրթական խնդիրներուն մէջ ո՛ւր կը գտնուի հիմակ որ Ազատականք պաշտօնի գլուխ անցան։

Կապոյտ Տետրակին առաջին մասը կը խօսի հանրային կամ թաղային տարրական դպրոցներուն վրայ, և անկէց կը սորվինք թէ կառավարական վարչութեան տակ գտնուած դպրոցներուն թիւն է 6349, որոնց մէջ կ՛ուսանին 3 միլիոն 189,197 աշակերտ, իսկ իբրեւ «կամաւոր» կամ անկախ, կամ մասնաւոր նկատուած դպրոցներուն թիւն է 14,270, որոնց մէջ կ՛ուսանին 3 միլիոն 718,321 աշակերտ, բուն կառավարական վարչութեան տակ գտնուած դպրոցներուն աշակերտներէն աւելի թիւ մը։ Երկու դասակարգի այս դպրոցներուն համագումար թիւն է 20,619, և ուսանողներուն համագումարն ալ 6 միլիոն 907,518։ Վերջին կրթական օրէնքին համաձայն «կամաւոր» կոչուածներն ալ տեղային կրթական իշխանութեանց հսկողութեան տակ կը գտնուին։ Եթէ այս համագումարէն հանենք բարձրագոյն տարրական դպրոցները, որոնց թիւն է 29, և ուսանողներուն թիւն ալ 9,254, կոյր և համրերու, ինչպէս նաեւ լուսնոտներու յատուկ դպրոցները, ևն., կը տեսնենք թէ հիմա տեղային կրթական իշխանութեանց կողմէ մատակարարուած դպրոցներն են.— Կառավարական՝ 6,145; 3 միլիոն 172,622 ուսանողներով. «կամաւոր» դպրոցները՝ 14,082, 3 միլիոն 688,859 ուսանողներով։ Ասոնցմէ զատ կան նաեւ գիշերօթիկ հաստատութիւններ, տեղային կրթական իշխանութեանց հսկողէն դուրս 58 «կամաւոր» դպրոցներ, 16,160 ուսանողներով։

Անկլիքան Եկեղեցիին օգնով կրթուած դպրոցներուն թիւն է 11,817, 2 միլիոն 846,666 ուսանողներով։ Ուէսլի Ցորանեանութեան օգնով կրթուած դպրոցներուն թիւն է 450, 175,892 ուսանողներով. Կաթոլիկ կրօնքին ազդեցութեամբ և օգնով կրթուած դպրոցներուն թիւն է 1063, 408,293 ուսանողներով, հրէական օգնով կրթուած դպրոցներուն թիւն է 13, 11,642 ուսանողներով։ Ասոնցմէ դուրս զանազան ազատ կամ ուրիշ յարանուանական դպրոցներուն թիւն է 739, 246,366 ուսանողներով։

Դպրոց յաճախող տղայոց տարիքին վրայ տրուած տեղեկութիւնները մասնաւոր չահեկանութիւն ունին, սա՛ մտօք որ ցոյց կուտան ժողովրդային դաստիարակութեան ընդարձակութիւնը, վարժարանէն դուրս ելնող պատանիներուն ուսումնական կարողութիւնը, և վերջապէս անգլիական գործաւոր և ճարտարարուեստ դասակարգին մտքին պաշարը ի մասին ներկայ առեւտրական և ճարտարարուեստական մրցումին։ Դաստիարակութիւնը ըստ բաւականին բարձր տարիքի մը մէջ կը չարունակուի՞ արդեօք։ Աշակերտները պարզ տարիքէն աւելի բան մը սորվելու բաղդաւորութիւնը կամ դիւրութիւնը ունի՞ն արդեօք։ Պատեհութիւն ունի՞ն արդեօք յառաջանալու ա՛յն ամենակարեւոր աստիճանին՝ երբ այլ եւս ուսանողը ի վիճակի կ՛ըլլայ դպրոցէն դուրս իր դաստիարակութիւնը չարունակելու, ինք իր հաշուոյն ուսանելով, կարդալով։ Սթանտարտ կ՛ըսէ թէ այս հարցումներուն մասին տարակոյս ունինք, բայց խնդիրը բոլորովին յուսահատական ալ չէ, կը յարէ Մր. Պալֆուրի և Մր. Չէմպըլէնի օրկանը։ 1903—4 վիճակագրական տարւոյն մէջ 56,500 էր թիւը ա՛յն աշակերտներուն որոնք դպրոց կը յաճախէին 14 և 15 տարիքներու միջեւ, և նախորդ տարին 355,275 էր թիւը ա՛յն աշակերտներուն՝ որոնք դպրոց կը յաճախէին 13 և 14 տարիքներու միջեւ։ Այս թիւերը կրնանք պատշաճեցնել մօտաւորապէս միեւնոյն տղաքներուն, այսինքն 1902—1903ին 13 և 14 տարիքներուն միջեւ դպրոց յաճախող 355,275 ուսանողներէն 56,500ը տակաւին դպրոց կ՛երթային մէկ տարի վերջ ալ։

Վերջերս Անգլիոյ զանազան կողմերը չատ կարեւոր խնդիր մը վիճաբանութեան նիւթ մատակարարեց։ Պէ՞տք է արդեօք արդարացնել բազմազբաղ և ինչ ինչ պարագաներու մէջ կարգ մը ծոյլ մայրերը, որոնք մինչեւ իսկ երեք տարեկան տղաքները դպրոց կը ղրկեն, իրենց բեռը ուրիշներուն ուսերուն վրայ ծանրացնելով։ Վիճակագրական տախտակներէն կ՛երեւի թէ մինչեւ իսկ երեք տարեկանէն վար եղող մանուկներ թաղային դպրոցները ղրկուած են։ Մինչդեռ 1889—90ին 5930 էր այդ հասակին մէջ դպրոց յաճախող մանուկներուն թիւը, 1899—1900ին այդ թիւը ինկած էր 3228ի, և 1903—4ին 1460ի։ Իսկ երեք տարեկանէն վեր եղող մանուկներուն թիւը երթալով աւելցած կը տեսնենք բաղդատմամբ 1889—90 կրթական չրջանին։ Բայց եթէ բաղդատութիւնը 1899—1900 չրջանին հետ ընենք, հինգ տարեկանէն վեր տղայոց թիւը բաւական իջած կը տեսնենք։ Թուանչանները թո՛ղ խօսին. — 1890—1900 տասնամեայ չրջանին մէջ 3էն 4 տարեկան տղայոց թիւն էր (դպրոց յաճախող) 205,040, 4էն 5 տարեկաններուն թիւն ալ 417 հազար 458, իսկ 1903—4 չրջանին մէջ 3էն 4 տարեկաններուն թիւն էր 194 հազար 866, իսկ 4էն 5 տարեկաններուն թիւը 412,922։

5էն 6 տարեկան տղայոց թիւին անցնելով, կը տեսնենք որ չատ թեթեւ նուազում մը կայ 1903—4ի թուանչաններուն համար, այսինքն 599,888, բաղդատմամբ նախորդ տարիին, երբ այդ տարիքին մէջ դպրոց յաճախող տղայոց թիւն էր 600,603։ Իսկ վեցէն վեր դպրոց յաճախող տղայոց թիւը ամէն տարի հետզհետէ կը բարձրանայ։

Գալով տարրական ուսուցիչներուն, վարժապետանոցներուն, պետական նպաստով կառավարուած երկրորդական վարժարաններուն, մասնագիտական հաստատութիւններուն, արհեստարան-վարժարաններուն, ևլն, վիճակագրական կարեւոր և առատ տեղեկութիւններ տրուած են, որոնք չահեկանութիւն ունին կրթական խնդիրներով հետաքրքրուողներուն համար։

1903-4ին կառավարութեան կողմէ ճանչցուած և ըստ այնմ նպաստաւորուած երկրորդական վարժարաններուն թիւը 482 էր։ Վաւերացեալ դասընթացքին հետեւող աշակերտներուն թիւը 52,466 էր։

Ընդհանուր տպաւորութիւնը ա՛յն է թէ կառավարութիւնը պէտք է ա՛լ աւելի նպաստներ ընէ դաստիարակութեան գործին համար, Գերմանիոյ կրթական դրութիւնը աւելի նպաստաւոր է դաստիարակութեան ծաւալման։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ.— Բռուսիոյ Վիճակագրական Պաշտօնատունը քանի մը չահեկան մանրամասնութիւններ հրատարակեց անցեալ տարուան չրջանին մէջ պատահած անձնասպանութիւններուն վրայ։ Թէեւ անձնասպաններուն միջին թիւը քիչ մը պակսած է, բայց մահուան այդ տեսակը ընտրող կիներուն թիւը համեմատաբար աւելցած է, կին անձնասպաններուն հարիւրամասնեայ համեմատութիւնն բաղդատմամբ 1901ին 19.5էն բարձրացած է 22.5ի։ Այս նիւթին վրայ գրող գերման մասնագէտներուն կարծիքը ա՛յն է թէ որովհետեւ կիները հիմա սկսած են մասնակցիլ կեանքի պայքարին, և նոր գործի ու պաշտօններու կը մտնեն, որոնք ասկէց առաջ այրերու մենաչնորհ կը համարուէին, անձնասպանութիւն գործող կիներուն թիւն ալ չարունակաբար պիտի աւելնայ։ Պաշտօնական վիճակագրութիւնը չէն կրնար ո՛չ մէկ պատճառ նչանակել անձնասպանութեանց ամբողջական թուոյն գրեթէ մէկ հինգերորդին։ Ամէժամանակեայ մտքի հիւանդութիւնները անձնասպանութեանց մէկ չորրորդին պատճառ համարուած են, և 100էն 10ին մահերը կը վերագրուին վիշտերու, հարիւրէն 8ը խղճահարութեան, ամօթահարութեան, և խաղի խայթերու, իսկ 100էն տասն ալ ալգոլի աւերներուն։

ԿԻՆԵՐԸ ԵՒ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ.— Տէյլի Թէլէկրաֆ իր կանանց Բաժնին մէջ հետեւեալը կը գրէ, որ կրնայ չահագրգռել բոլոր կիները.— Մինչեւ ցարդ չատ բաներ ըսուած էին սա՛ խնդրոյն վրայ թէ կիները ի՞նչ բանի կը փափաքին երբ կ՛ամուսնանան։ Ամերիկացի վիպագրող մը առանց երկար բարակ մտածելու, վրան-բացութեամբ մը կը գրէ թէ կիները ամուսնանալու ատեն միակ բաղձանք մը ունին, ա՛յն է... այրի մնալ։ Ամերիկացին կը յարէ թէ ասոր այսպէս ըլլալուն չհաւատող կիները մատերնին թո՛ղ վեր առնեն։

2800 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ ՄԷԿ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ.— Վօժիրառ (Ֆրանսա) գիւղաքաղաքին մէջ անցեալները հարուստ կին մը մեռաւ, որ իր կտակագրին մէջ հրահանգ տուած էր 70,000 ֆր. կամ 2,800 անգլ. ոսկի ծախսել իր յուղարկաւորութեան համար։ Հանգուցեալին ժառանգորդները եւ կտակակատարները աշխատեցան ա՛յնքան բծախնդրութեամբ և կէտ առ կէտ գործադրել կտակարարին բաղձանքը որ հիմա դատի մէջ են։ Հիանալի յուղարկաւորութիւն մը կազմակերպեցին։ Մեռելակառքին լծուած էին չորս ձիեր, ճոխ և նկարէն հանդերձանքներով, ծանրագին ծաղիկներու ահագին պսակներ և փունջեր կը դրուագէին մեռելակառքը։ Եկեղեցին կը պճնուէր գունաւոր լապտերներով եւ հազարաւոր աշտանակներով։ Նոյն իսկ մեծաքանակ կերակուրներ եփուած էին թաղման արարողութեան հրաւիրուած բազմաթիւ անձերուն համար, և վերջապէս սուգի սեւ պաստառները հինգ օր ամբողջ կախուած մնացին այն տանը վրայ ուր հանգուցեալը կը բնակէր։ Ահա այս պաստառներն էին որ գործը դատի յանգեցուցին։ Նոյն տանը մէջ ուրիշ վարձակալը, որ գինեվաճառ էր, խնճոյք մը պիտի տար իր բարեկամներուն, առարկութիւն ըրաւ այն սեւ նիւթերուն ա՛յնքան երկար ատեն տանը վրայ կախուած մնալուն դէմ։ Հարուստ կնոջ ժառանգորդները և կտակակատարները մերժեցին զանոնք վար առնել հինգ օրը չլրացած, ուստի հիմա միւս վարձակալը, որ պարտաւորուեցաւ հինգ օր յետաձգել իր երեկոյթը, խնդիրը քաղաքային դատարանին առջեւ հանած է, և կը յուսայ իր աւրուած և [illegible] անցած կերակուրներուն համար վնասուց հատուցում մը ձեռք բերել դատաւորներէն։

ՊՕՆԱՊԱՐԴԵԱՆ ՆՇԽԱՐ ՄԸ.— Պէրլինի մէջ անցեալները ծախուեցաւ աճուրդով Նաբոլէոն Պօնաբարդի մէկ ինքնագիր նամակը՝ Ժօզէֆինին ուղղուած։ Նամակը Վէրօնայէն (Իտալիա) գրուած է «Պօնաբարդ Քաղաքացուհի»ին։ Նաբոլէոն նոյն պահուն կը հրամայէր Իտալիոյ մէջ գործող ֆրանսական բանակին, և նամակին մէջ ցաւ կը յայտնէ իր սիրեցեալ փոքրիկ Ժօզէֆինէն հեռու մնալուն համար։ Ամբողջ նամակին պարունակութիւնը տաքուկ ընտանեկան սիրոյ արտայայտութիւններ են։ Բարիզի մէջ չատ մեծ զարմանք պատճառած է այս վաճառումը. Յայտնի չէ թէ ինչպէս այդ թանկագին թուղթը Պէրլին գացեր է, ուր ծախուեցաւ 125 անգլ. ոսկիի։ Կը կարծուէր թէ այդ Պօնաբարդեան նշխարը կը գտնուէր Մէյէր Քօհէն հաւաքածոյին մէջ։ Նաբոլէոն Ա.ի խանդավառ [illegible]ցողները որոնք կը զբաղին միշտ Ժօզէֆինի և Նաբոլէոնի յարաբերութեանց խնդրովը արդարացնող պատճառներ փնտռել, այս նամակին առթիւ հիմա կը յայտարարեն թէ Ժօզէֆին, որ չէր ուզած իր յաղթապանծ ամուսինին հետեւիլ դէպ ի Հիւսիսային Իտալիա, Բարիզի մէջ կը զբօսնուր մեծ զօրավարին երկրորդական պաշտօնեաներուն հետ։

ՊԶՏԻԿ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Բարիզի մէջ ձեռք ինկան 14 տարեկանէն վար ութը մանչեր և 13 տարեկան աղջիկ մը, որոնք խանութներէն գողութիւն կ՛ընէին։ Այս պատանի ոճրագործներուն քաջագործութեանց պատմութիւնը հետաքրքրական է։ Հանրի, ուրիշ անուամբ «Տիտի», խումբին իշխանն է, 12 տարեկան, իշխանուհին է 13 տարեկան Էլիզա, «Գեղանի Լիզ» կոչուած, իրաւ ալ սիրուն բայց կանխահաս կերպով տարիքոտ աղջիկ մը սեւ մազերով և ծիծաղկոտ մորթով, չատ գեղեցիկ հագուած։ Անչուշտ մանրիկ աւազակներուն պատմութիւնը նախ և առաջ աղջիկը պիտի ընէր։ Արգահատելի պատմութիւն մը, բայց ձերբակալուածներուն տարիքը նկատի առնելով, կ՛արժէ պատմել։ Դժբախտ աղջիկը այդ չար մանչերուն գործիք եղած էր, և իր մանչ ընկերներուն սիրուածը ըլլալուն վրայ կը պարծենար։ «Իրաւ է որ մեծներնիս Տիտին է, կ՛ըսէր, բայց սիրածս միայն անիկա չէ, հոգիս կուտամ նաեւ միւսներուն, Ժանին, Լիլիին, Կիւստաւին և Ռըրիին։ Եւ բոլոր [illegible]։ Ասոնց կերակուրը կ՛եփեմ, վրայ գլուխնին կը չտկեմ, փառաւոր կօչիկ զգեստներ կը հագցնեմ իրենց, ինչպէս կը տեսնէք։ Ի՛նչ որ ուզեմ խանութներէն կը բերեն։» Ոստիկանութիւնն իմացաւ իրենց խումբին հաւաքավայրը և բնակարանը, հինգ յարկաւոր [illegible] Սօն Մարթի արուարձանին մէկ ամայի [illegible]։ Իրենց այդ աղտոտ բնակարանը լեցուն էր ամենայն գոհարեղէններով և զանազան առարկաներով, բայց ամբողջին արժէքը 40 անգլ. ոսկի կար։ Անկիւնի մը մէջ կար զինարան մը հինգ լեցուն րէվոլվէրներով և քանի մը դաշոյններով, նաեւ օգտակար գործիքներ, կեղծ բանալիներ, և ուրիշ աւազակային գործիքներ։

ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՂԵՌՆԱԿԱՆ ԱՐԱՐՔԻՆ ՀԵՂԻՆԱԿՆԵՐՈՒՆ

Դ. ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՅԵՄԲԵՐ 23 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

(Շարունակութիւն)

Նոյեմ. 23ի չորեքչաբթի օրը Եղեռնադատ ատեանին առջեւ տեղի ունեցաւ եղեռնական արարքին հեղինակներուն չորրորդ դատավարութիւնը։ Դատարանին կը նախագահէր Հիլմի պէյ, իր չուրջը ունենալով Նիմէթուլլահ, Գաբրիէլ Գաբրիէլեան, Եահեա և Ճէմիլ պէյերը։ Ընդհանուր դատախազի պաշտօնը կը վարէր Նէճմէտտին պէյ։ Պաշտպան փաստաբանները և Ժորիսի թարգման Վասիլ էֆ. իրենց տեղերը կը գտնուէին։ Ներկայ էին նաեւ պէլճիքական հիւպատոսարանին թարգման Մ. Մարքէթիչ և հելլէն հիւպատոսարանին թարգման Մ. Ջիքուրա։ Ամբաստանեալները բանտէն բերուելէն ետքը կարդացուեցան պէտք եղած պաշտօնաթուղթերը։

Սպաննուածներու վերաբերեալ տեղեկագիրներէն 1321 Յուլիս 9 թուական և 29 թիւ տեղեկագիրը կարդացուեցաւ, ուր ըսուած էր թէ՝ Եըլտըզի հիւանդանոցին մէջ մեռած երեք զինուորներ և ժողովուրդէն 17 հոգիի մարմինները քննուեցան, որոնց իւրաքանչիւրին վրայ տեսնուեցան զանազան վէրքեր՝ անոնց կենսական գործարաններուն և մարմնին այլ և այլ մասերուն վրայ, անոնց փորոտիքները, կուրծքերը և ուղեղները կտոր կտոր եղած են։ Ոմանց վրայ բնաւ մահաբեր արտաքին նչան մը չկար, սակայն իրենց քիթերէն ու բերնէն արիւն հոսած էր։ Ոմանց վրայ ալ այդ նչաններէն և ոչ մէկը կար և սրտի կամ ուղեղի արեան համախմբումէ և կամ ջղային յանկարծական խանգարումէ մեռած էին։ Ոմանց վէրքերէն հանուեցան երկաթի կտորներ, որմէ հասկցուեցաւ որ վիրաւորեալներուն մահուանը պատճառ եղած էր սոսկալի ուժգնութեամբ հրանիւթի մը պայթումը, ինչպէս նաեւ նոյն պահուն առաջ եկած օդի սաստիկ ճնչումը։ Դարձեալ նոյն թուական և 30 թիւ տեղեկագրին մէջ յիշուած է թէ նոյն հիւանդանոցը ղրկուեցան ձեռք մը և ոտք մը, հասկնալու համար թէ անոնք սպաննուածներէն որո՛նց կը վերաբերին։ Նախ և առաջ այս ձեռքն ու ոտքը համեմատուեցան այն մարմնին հետ, որուն գլուխը բաժնուած էր իրմէն, փորը, կուրծքը և այլ մասերը փճացուած էին և [illegible]

այդ դիակին վրայ ձգուած ոտքին և ձեռքին հետ, տեսնուեցաւ որ չապիկի թեւերն ու գուլպաները ճիշդ ու ճիշդ թեւերն ու գտնուած թեւին ու ոտքը յարմարին գտնուած չապիկի ու գուլպային վրայ մնացած հետ. նոյն իսկ գուլպայի մասերուն հետ. նոյն խոյ դուլպաները հին էին և կարկտանները ճիշդ նման։ Այս քննութեամբ կարծուեցաւ որ գլխատեալ պէս հասկցուեցաւ որ գլխատուած թեւն ու ոտքերը կը վերաբերին վերոյիշեալ դիակին, և միւս դիակներուն մէջ աւելորդ ոտք և ձեռք չգտնուեցաւ։ Նոյն թուականով և 27 թիւ տեղեկագիր մը, որ տրուած էր Համիտիյէ Մանկանց հիւանդանոցէն, կ'ըսէր թէ քննուեցաւ կառքով հոն փոխադրուած դիակ մը, միջահասակ, թխահագոյն, անսեւ մազերով և պեխերով, 35 տարու, անունը և արհեստը անծանօթ, բայց որովհետեւ թլփատուած էր, յայտնի եղաւ թէ իսլամի մըն էր նոյն դիակը։ Ձախ ուսին վրայ կար վէրք մը կար մէկ ք…

…

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

20 Դեկտեմբեր 1905

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	98 75
Օսմ. Միացեալ	(P. Nv. Unif.)	90 70
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	135 —
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	598 —
Րէժի	(Tab. Turcs)	373 —
Թրանսվալ	(Transvaal)	57 —
Սպանիական		91 80
Ռուսական 3%		65 90

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՅՍ. ՀՈԳԱԾՈՒԹԻՒՆ.— Տպագրական Տնօրէնի Վսեմ. Բէյմալ պէյի …

…

„համար ի՛նչ պիտի ըսէ։ Ժորիս պատասխանեց. — «Այո՛, ատոնք մեծատակար լրագիրներ են. գաղափար կազմելու համար երեք տարիէ ի վեր բաժանորդ գրուած եմ այդ լրագրին։»

(Շարունակելի)

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՌՈԴՈՍԹՈՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

ԼԱԽԱԳՈՅՆ ՈՐՈՇՈՒՄ ՄԸ

Ռոտոսթոյի առաջնորդ Վահրիճ վրդ.ի մասին հասած պաշտօնագիր մը, որ նոյնին հրաժարեցումը և Պոլիս կանչուիլը կը յանձնարարէր, երէկ կարդացուեցաւ Խառն Ժողովին մէջ և որոշուեցաւ Պոլիս կանչել Վահրիճ վրդ.ը, որ մէկ քանի օրէն մայրաքաղաքս կը հասնի։

×

Ինչպէս կը տեղեկուի Ռոտոսթոյի Առաջնորդ Տ. Վահրիճ վարդապետ Պոլիս կը կանչուի վերջապէս Պատրիարքարանի …

…

կութեան թէ իր վարձակալութեան պայմանաժամը կ'աւարտի առաջիկայ 1/14 Յունվարին, հետեւաբար որոշած է զգալի զեղչ մը ընել նաեւ արդէն իսկ շատ զեղչուած գիներուն վրայ, այնպէս որ կարելի ըլլայ որոշեալ պայմանաժամին մէջ ձեռքէ հանել մեծաքանակ մթերքը կիներու և տղոց հանդերձեղէններուն, ճերմակեղէններու, ևն.։ Հազուադէպ առիթ մըն է այս ամէն անոնց, որոնք կ'ուզեն խիստ բացառիկ գինով մը գնել ընտիր ապրանքներ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍՃԻ՞Ր ԹԷ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Էէնի-քէօյ, Այ-Նիքօլա թաղը բնակող Յակոբ աղա Յովհաննէսեան, նախընթաց գիշեր իր տան մէջ անձնասպան եղաւ բէվոլվէրի հարուածով մը։ Ընտանիքը պայթման ձայնին վրայ սենեակ վազեց, բայց դուռը կղպուած էր։ Կոտրեցին, ներս մտան և տեսան որ Յակոբ աղա անշունչ փռուած էր արեան լճակի մը մէջ։ Անձնասպանը 60 տարու էր։ Ոստիկանութիւնը կասկածելով թէ մի՛ գուցէ դէպքը ոճիր մըն է, այսօր դիազննութիւն մը կա…

…

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

…

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի ՕՐԱԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ — 48 —

ԳՐԵՑ ՕԹԹՕԼԷՆԿԱՈՒ — ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՕՆ ՉԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

Զնաշխարհիկ Ադամանդներու

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԵ.

ՄՐ. ՄԻՋԸԼ ՇԱՏ ՄԸ ԲԱՆԵՐ ԿԸ ԲԱՑԱՏՐԷ

—Այն առնն, չարաճակեց Լեւեզդ, ուրիշ կէտի մը վրայ դարձուցի ուշադրութիւնս, և, սկսայ քաղքին բոլոր տուները քննութենէ անցընել։ Դժուարին գործ մը եղաւ այս, բայց վերջապէս տղան գտայ։ Անօգուտ է որ հիմա մանրամասնութիւններ տամ ձեզի, վասնզի արդէն ուրիշ տեղ տարին։ Միջըլ երէկ հոն գացեր ու Նիւ Եորք բերեր է։

—Ինչո՞ւ անոր չհետեւեցաք տղեկին ո՛ւր տարուիլը հասկնալու համար։

—Հետեւեցայ և այս անգամ վստահ եմ որ չսխալեցայ։ Տղան Րէմսընենց տունը պահեց։

—Րէմսընենց տունը։ Ի՛նչ կը նշանակէ։

—Չեմ գիտեր։ Բայց այս առտու ժամը 10ին Միջըլի և Միս Րէմսընի ամուսնութիւնը տեղի կ'ունենայ Սէն Բադրիս եկեղեցիին մէջ։

—Իրա՞ւ կ'ըսէք։ Արդեօք կրնա՞մ արգիլել, ըսաւ Պէրնս և փութաց եկեղեցի երթալ, որուն արգիլքը պատմուեցան նախորդ գլխին մէջ։

—Ճիշդ ժամը 2ին, Պէրնս հինգերորդ ծառուղիի տունը գնաց, ընկերակցութեամբ Մր. Նէօյլի։ Իրենցմէ խնդրուեցաւ Մր. Միջըլի յարկաբաժինը ելնել, ուր սիրալիր կերպով ընդունուեցան, եթէ թէ հարսնեւոր ըլլային։ Մր. Միջըլ նոյն իսկ սկսաւ զուարթ խօսակցութիւն մը բանալ։

—Ա՛հ, Մր. Պէրնս, շատ ուրախ եմ որ այժմ ժամանակ ունիմ ձեզի հետ խօսելու, ըսաւ։ Այս առտու, ինչպէս տեսաք, սրիպողական գործ ունէի։ Այնպիսի անյարմար ժամու մը եկաք որ դժբախտաբար չկրցայ լաւ ընդունելութիւն ընել ձեզի։

—Մր. Միջըլ, ես լաւ տրամադրութեան մէջ չեմ որ այդ տեսակ ամելորդ խօսքեր ընեմ։ Այս այցելութիւնը շատ լուրջ է, հաւատացէք։ Այս պարոնը Մր. Նէօյլն է, Նիւ Օրլէանսէն, և հոնկէ մինչեւ Նիւ Եորք եկած է արդարութեան օգնելու համար։

—Իրա՞ւ, շատ ուրախ եմ ձեզ ճանչնալուս, Մր. Նէօյլ, ըսաւ Միջըլ մօտենալով և մտերմօրէն երկնցնելով ձեռքը, զոր ծերունին սեղմեց, ինքնիրեն ըսելով որ աւելի լաւ կը սեպէր վառած ածուխի դպչիլ քան թէ իր վաղեմի բարեկամին աղջկան անիրաւութիւն ընող մարդուն ձեռքին։ Մր. Միջըլ անոր յուզումը չնշմարել ձեւացուց և աթոռներ հրամցնելով անոնց, ինք ալ հանգստաւէտ թիկնաթոռի մը վրայ նստաւ ու շարունակեց,

—Հիմա, Մր. Պէրնս, զարմանքով կը հարցնեմ ես ինծի թէ կարելի՞ է որ մինչեւ Նիւ Օրլէանս հետապնդած ըլլաք կնոջս գողցուած սուտակին։

—Ես անով զբաղած չեմ։ Կարծեմ գիտէք թէ ինչո՞ւ կը փափաքէի ձեր ամուսնութիւնը արգիլել։

—Է՛հ, ճշմարիտ չեմ գիտեր։ Ի՞նչ պատճառ ունէիք։

—Եթէ չէք գիտեր, ինչո՞ւ ամուսնացաք երէկ։

—Կրնայի պատասխանել որ ատիկա սովորական բան մըն է, բայց պարկեշտ մէկը ըլլալուս համար կ'ըսեմ որ այս գաղափարը մտքէս անած չէր մինչեւ այն վայրկեանն ուր իմացայ թէ Նիւ Եորք կը դառնայիք։ Այն ատեն խորհեցայ որ կրնայիք մտքերնիդ դնել այս ամուսնութիւնը արգիլելու գաղափարը։ Ընդունինք որ երբեմն տարօրինակ գաղափարներ ունիք։ Ես զձեզ շատ լաւ ճանչնալուս, գիտէի որ եթէ այս տեսակ գաղափար մը ունենայիք, չէի՛ք վարաներ գործադրելու։ Չէի սխալեր, քանի որ սաստիկ փորձեցիք արգիլել ամուսնութիւնս։ Հետեւաբար, քանի որ միտքս դրած էի եկեղեցիին մէջ ամուսնանալ ճիշդ որոշեալ թուականին, համոզեցի Նշանածս որ երէկուան օրը ամուսնանանք։ Անհաւասիկ ամբողջ պատմութիւնս։ Հիմա ըսէք թէ ի՛նչ էր ձեր նպատակը։

—Շատ լաւ գիտէք, և ձեր այդ պատմութիւնը յերիւրուած բան մըն է։ Կատարելապէս գիտէք որ ձեզի դէմ երբ վկայ գործածելու պէտք ունէի Օր. Էմիլի Րէմսընը, ինչ որ պիտի չկրնայի ընել Տիկին Միջըլ ըլլալէն ետքը։

—Է՛, ուրեմն, այո՛, կ'ընդունիմ որ այս գաղափարը միտքս եկած էր, Մր. Պէրնս, և հիմակ ի՞նչ պիտի ընէք։

—Նախ՝ պիտի ձերբակալեմ ձեզ առեւանգած ըլլալնուդ համար տղեկը որ Րօզ Մօնդալպօնի խնամոց յանձնուած էր։

Մր. Պէրնս կը սպասէր որ իր ատելը պիտի զարմանար, բայց յուսախաբ եղաւ։

—Այո՛, ըսաւ, յետո՞յ։

—Յետոյ՝ պիտի պարտաւորեմ ձեզ որ տղեկին ո՛ւր պահուած ըլլալը յայտնէք։

—Կարծեմ թէ բաւական նեղութիւններու պիտի հանդիպիք, եթէ առանկ բան մը ընէք։ Էմի՛լի։

Այս կոչին իբրեւ պատասխան, կինը սենեակէն ներս մտաւ, իրեն հետ բերելով գեղեցիկ տղեկ մը։ Ամուսինը ոտք ելաւ և տղեկին ձեռքէն բռնելով, հանդարտօրէն մօտեցաւ Մր. Նէօյլի եւ ըսաւ,

—Րօզ, ահաւասիկ Մր. Նէօյլն, աղնիւ բարեկամ մը եղած է ձեր մօրը համար և Նիւ Օրլէանսէն մինչեւ հոս եկած է ձեզ տեսնելու համար։ Կարծեմ թէ պիտի հաճի գրկել ձեզ, այնպէս չէ՞, Մր. Նէօյլ։

Այս վերջինը խիստ յուզուած կ'երեւար։ Այս սիրուն աղջիկը հեռաւոր անցեալ մը կը յիշեցնէր իրեն և միտքը կը բերէր ուրիշ փոքր աղջիկ մը, որուն մեծնալը դիտած էր գորովանքով, վասն զի իր երիտասարդութեանը ատեն, սիրած էր մեծ մայրը այն աղջըկան որ հիմակ իր առջեւ կը գտնուէր։ Ամուսնութեան խնդրած էր այդ կինը, բայց չէր յաջողած, և այս կինը սիրելուն համար էր որ իր ամբողջ կեանքին մէջ ամուրի մնացած էր։ Եւ հիմա, այս նորատի դէմքին վրայ կրնար տեսնել ցոլացումը այն արտայայտութեանց որոնք իրեն կը յիշեցնէին մայրն ու աղջիկը։ Առանց խօսք մը ըսելու, տղեկը իրեն քաշեց ու համբուրեց։ Յետոյ ոտք ելաւ, մինչ անոր ձեռքը բռնած և առաւ յարակից սենեակին դրան առջեւ։ Հոն, անգամ մըն ալ աղջկան ճակատը համբուրեց, և ըսաւ որ սպասէ։ Յետոյ դուռը գոցեց անոր վրայէն։ Այն ատեն, ետին դառնալով, և ձայնին մէջ զսպուած կիրք մը ունենալով, պոռաց,

—Մր. Միջըլ, կա՛մ ամէնէն գարշելի ապիրատն էք կամ թէ սխալ մը կայ այս գործին մէջ։ Բացատրեցէք, պէտք է որ անմիջապէս գիտնամ գործին ի՛նչ ըլլալը։

(Շարունակելի)

ՍԹԱՄՊՕԼ 33, 35, 37 ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ՓՈՂՈՑ ԳՈՐԳԵՐ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ

ՄՈՒՇԱՄԲԱ.—ԼԻՆՕԼԷՕՄ, Վ.ՆՐՄԱԿ ՆԿԱՐԱԶԱՐԴ ՀԱՄԱՐ ԾԱԾԿ (ՍԱՃԱՔ) ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱԶԱՐՕ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ

ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԲԱՍԱԺ ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ

ՄԱՆՕԹ.— Մեր Բերայի հաստատութեան մէջ Ը. Ե. Նոյեմբեր 1էն մինչեւ 15 Դեկտեմբեր ամէն կիրակի, կասր մնացած ապրանքներ պիտի ծախուին որոնց վրայ նշանակուած են վերջին գինը մեզ ապրանք եղած գինէն աւելի աժան։ 36—30

ՊԱՐԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ Խ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ

Կ'ուսուցանէ Եւրոպական ամէն տեսակ պարեր, մեւզիւքով և խիստ դիւրաւսոյց եղանակաւ։

Դիմել՝ Բերա, Կալաթա Սէրայի դէմ Սերթէ տը Բերա, Թիւ 11։ Պոլսոյ կողմ Մեծ Շուկայի Գալբաքճըլարի Դուռը Փէսիի Սեպուհ աղայի խանութը։ 5—10

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ !!! ՅԱՆԳԱՐԱՆ

ՆՈՅՆԱՁԱՅՆ ԵՒ ՆՈՅՆԱՅԱՆԳ ԲԱՌԵՐՈՒ

յօրինեց՝ Պ. Խ. ԹԷՐԶԵԱՆ

Ծեր հաւաքածոյ մը աւելի քան 4000 յանգաւոր բառերու

Մեծ դիւրութիւն ոտանաւոր չինել փափաքողներու։

Յանգարանը օգտակար և պիտանի է ոչ միայն ամէն անոնց՝ որ գիտեն ոտանաւոր չինել, այլ նաև անոնց՝ որ մինչեւ ցարդ բնաւ չեն զբաղած. որոնք, անգամ մը յանգարանը աչքէ անցնելով պիտի կրնան ճոխ և վայելուչ ոտանաւոր մը չինել ամենամեծ դիւրութեամբ։

Շնորհաւորական ուղերձներ ոտանաւորի ձեւով գրել փափաքողներու միակ առաջնորդը։

Անհրաժեշտ ամէն դպրոցականի։

Լաւագոյն ժամանցը ձմրան երեկոյներուն համար։ Լաւագոյն գիրքը Կաղանդի նուէրի համար։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով
ԳԻՆ 4 ԴԱՀԵԿԱՆ 4—25

HUILE de HOGG

ՀՕԿԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂ

Հանրածանօթ են այն առողջապահիկ արդիւնքները զորս վստահօրէն, անտարիւն կամ կուրծքի հիւանդութիւն ունեցող անձերը կ'ստանան թարմ մօրիւէ ստացուած իւղը գործածելով։ Այսու հանդերձ, կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար, անհրաժեշտ է որ այս իւղն ըլլայ անարատ և ընտիր։ Աւելորդ է ըսել որ պէտք է զգուշանալ կեղծ կամ տարրին իւղերէ, որոնք փոխանակ գոհացուցիչ արդիւնքներ տալու, առողջութիւնը խանգարելու միայն կը ծառայեն։ Հօկի իւղը ամէն երաշխաւորութիւն կ'ընծայէ անարատութեան և ազդուութեան, որոնք անհրաժեշտ են հիւանդներուն։ Իր անմրցելի գերազանցութիւնը աւելի քան 50 տարիէ ի վեր ճանչցուած է ամբողջ աշխարհի բժիշկներուն կողմէ և վաւերացուած է բոլոր արուեստագիտական ժողովներէն։ Հօկի իւղը եռանկիւնաձեւ շիշերով միայն կը ծախուի։ Արտաքին պահարանին վրայ պահանջեցէք գործարանատէրերու միացեալ երաշխաւորութեան դրոշմը։

Ձկան իւղ չկրցող խմողներուն կը յանձնարարուի ՀՕԿԻ ԷՄՈՒԼՍԻՕՆը որ ձկան իւղին ազդեցութիւնը ունի կատարելապէս։ Կեդրոնատեղի Կ. Պոլիս Եաւուզեան խան 23—25 Պ. Է. Մաննի վաճառատունը։ 50—13

Է. ՔԱԼԻՎՐՈՒՍԻ ԵՒ ԸՆԿ.

342 Բերա, Մեծ Փողոց 342

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

Այս վաճառատունը՝ որ Կ. Պոլսոյ հայ-լայն դասակարգին բազմաթիւ յաճախորդներ ունի, որոնք միշտ կը գնահատեն վաճառքներուն ազնուութիւնն ու դերձակատան աշխատութիւնները, այս անգամ յառաջդիմութեան նոր ճամբու մը մէջ մտնել որոշած է, ամէ՛ն դասակարգի յաճախորդներ ունենալու նպատակաւ։

Ասոր համար, նախ և առաջ ընդարձակած է իր վաճառատունը, վերձեւելով իր յարակից «Պիգոնս» գարեջրատան յարկաբաժինը։ Վաճառատան պատրաստ ապրանքները ճոխացուցած է կերպասներու, և ամէն տեսակ կարնիթիւռներու զանազան տեսակներով, զորս գնած է Պ. Ժ. Քալիվրուսի, Եւրոպայի մէջ ըրած իր վերջին ճամբորդութեան ատեն։ Եւ ոչպէս զի այս վաճառատան ապրանքներուն հաւատացուած ազնուութիւնը մնացած ընդ միշտ վերնայ ամէնուս մտքէն, վաճառատունը զեղչած է իր ապրանքներուն բոլոր գինները, ինչ որ ամէն ոք կրնայ հաստատել վաճառատունն այցելելով։

Վաճառատան տնօրէնութիւնը վաճառման այս նոր դրութիւնը որոշելով յառաջիկայ 5/18 Դեկտ. երկուշաբթիէն սկսեալ ապրանքներու ճոխ ցուցադրում մը պիտի ընէ բացարձակապէս զեղչեալ գիներով։ Այս ցուցադրումը միայն 15 օրուան համար է, ուստի որ կը հրաւիրենք մեր սիրելի ընթերցողները օգտուիլ այս առիթէն։ 2—20

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ հրապարակի վրայ ծանօթ հանդերձեղինաց այս վաճառատան ընկերներէն Տեար Արտակ Մօսիկեան բաժնուած ըլլալով, գործը ամբողջովին մնացած է Տեարք Տիգրան Տամլամաեան եւ Ընկ.ի որ ըստ առաջնոյն պիտի շարունակէ գործել նոյն ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ։ Ցիշեալ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուի նոր ու գեղեցիկ մթերք մը զարնուած եւ ամառուան զանազան հագուստներու, որոնց և տղայոց. նաև վաճառատան յարգելի պետերը կ'ստանձնեն պատրաստել ապսպրանքով (Sur commande) ալ և այլ հանդերձներ, կերպասի, ձեւի և կարուածքի ազնուութեամբ ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհ ձգելու պայմանաւ։ Այս առթիւ Եւրոպայէն նոր բերել տուած է նորոյթ կերպասներու ճոխ տեսակներ։ Բաց աստի, վաճառատունս պատրաստ է շաբաթական համեստ վճարումներով հագուստ պատրաստել ամէն այն ծանօթ անձերուն՝ որոնք մէկ անգամէն գնելու դիւրութիւնը չունին, և այս առթիւ պէտք է յիշեցունել որ ուրիշ դերձակներու նման ապառիկի այս դրութիւնը երբեք տոկոսաւ ու սուղ չէ պիտի ըլլայ յարգելի յաճախորդաց համար։

Սակարկութիւն չիկայ. գինը՝ Թիւը ՄԻԿՈՒ գանձատան։ Միակ կեդրոնատեղին

"ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ,, Սուլթան Համամ, Հալուզիւ Խանի կիցը Թիւ 25։ 50—32

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ճ. ԳԱՑԱՒՐԵԱՆ

ԴԵՂԱՐԱՆ Վ. ՔԷՕՄԻՒՐՃԵԱՆ

Բերա, Մեծ Փողոց թիւ 57, Թագսիմ, Զրաճեան Ապարթմանին Ճերմւ

Պատիւ ունիմ ծանուցանել Յարգոյ Հասարակութեան որ, տարիէ մը ի վեր հաստատած սոյն դեղարանս, թէ՛ խղճամիտ սպասարկութեան, թէ՛ ճշդապահութեան և մանաւանդ գիներու չափաւորութեան շնորհիւ՝ քիչ ատենի մէջ արժանացած է ընդհանուրին վստահութեան և համակիր քաջալերութեան։

Դեղարանս կ'այցելեն ծանօթ մասնագէտ Բժիշկներ՝ դիմող հիւանդներու կատարեալ խնամք հայթայթելու համար։ Իսկ Երեքշաբթի օրերը ձրի դարմանումներ կ'ըլլան։

Դեղարանս կ'այցելէ նաև ամէն օր՝ կանանց երեսի անբնական մազերը՝ (մօրուս կամ պեխ) հիմնապէս անհետացնող կնախաչարայմ ՏՕՔԹ. ԲԱՐԱՂԱՄԵԱՆ, ժամը 7—10 (Ը. Թ.)։

Կը գտնուի նաև կարող Ատամնաբոյժ մը՝ որ իրեն դիմողներուն ակռայի բոլոր հիւանդութիւնները կը դարմանէ և արհեստական անթերի ակռաներ կը շինէ։ Դեղարանիս մէջ կը գտնուի նաև այս ճիւղին համար անհրաժեշտ՝ ակռայի փոշի, նաև անոր ջուրը և ատամնձին վրձիններ։

ՁԿԱՆ ԻՒՂ.— Ձմրան ներկայ եղանակին համար, յատկապէս բերել տուած եմ Նորվէկիոյ (Բէթէր Մօլլէր) համբաւաւոր տան ամէնէն ընտիր, ամէնէն գիւրամարս և սխրաժահամ Մօրիւի ձկան իւղը որ կը գերազանցէ հրապարակի վրայ գտնուածները։

Ուստի կը խնդրեմ Յարգոյ հասարակութենէն որ հաճի պատուել զմեզ՝ փորձով համոզուելու համար մեր հրապարակային խոստումներուն։ 4—50

8 ԱՄԻՍ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄ 8

ԱՊԱՌԻԿ

ԱՌԱՆՑ ՈԵՒԷ ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԻ

ՊԷՏՐԱՍՑ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԷՆՔ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

ՑՈՒԿՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒ ԵՒ ԱԺԱՆ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՔԼՈՐ

299, Մահմուտ Փաշայ, 299
71, Թարագճըլար. 71

7—35 ՍՏԱՄՊՕԼ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

6, ԲԵՐԱ ՄԵԾ-ԲԱՄՐԱԳ-ԳԱԼԵՐԻ ՓՈՂՈՑ, 6

Հիւանդներ կ'ընդունի ամէն օր

Վճարելի օրերը ձմեռնայնորէն 11—50

ԱԶԴ

Մաս առ մաս պիտի ծախուի 22000 արշիննոց օդասուն գետին մը, որ կը գտնուի Մագրըգիւղի կէդրոնը, ծովեզերքին մօտ։ Գինը փափաքողները կրնան դիմել Մ. Ալէքսանեան Միջնատեղի գրասենեակը, Շուքս Զալըբյար Թիւ 18. Փերա։ 22—35

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՔԱՌԼՄԱՆ ԲԵՐԱ

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ԲՈԼՈՐ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՃՈԽ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒՄԸ

ԳԵՐԱԶԱՆՑԱՊԷՍ ՋԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

ՊԼՈՒԶ, ԺԻՒՊ, ԲՐԴԵՂԷՆ, ՀՈՎԱՆՈՑ, ՊՕԱ, ԵՒՆ. ԵՒՆ.

25—10

ՄԿՆԱՍՊԱՆ

Mort aux Rats par la Pâte phosphorée de Louis Steiner de Vernon (France)

ԲԱԹ ՖՕՍՖՕՐԷ

15, Médaille aux Expositions or, vermeil, Argent & Bronze

Ի Վէրնօն (Ֆրանսա) աշխարհահռչակ Լուի Շթայների պատրաստած այս անզուգական դեղը որ վայրկենաբար կ'սպաննէ դաշտային և քաղաքային ամէնէն մեծ մուկերը, կը ծախուին մասնաւոր շիշերու մէջ հետեւեալ գիներով

¼ ՇԻՇԸ 50 ՓԱՐԱՑ — ½ ՇԻՇԸ 2 ՂՐՈՒՇ

TUE SOURIS (MARQUE DÉPOSÉE)

Թի ՍՈՒՐԻՆ ցորենի հատիկներ են որ մասնաւորապէս պատրաստուած է փոքր մուկեր (ֆընտըգ սըչանը) ինչպէս նաև պարտէզներու մէջ հողին տակ ապրող մուկեր, եայլն վնասակար փոքր կենդանիներ սպաննելու համար

¼ ՏՈՒՓԸ 50 ՓԱՐԱՅ

Վերոյիշեալ դեղերը կը ծախուին

Պոլիս. Ամեն մեծագոյն դեղօրէից վաճառատուները և դեղարանները։
» Պէն Պիր Զէյիտ վաճառատունը, Պահչէ-Գաբու
» Իպրահիմ Էթհէմ էֆէնտի, Մըսըր Չարշըն
» Տ. Բ. Տիմիթրիատի, Անգլիական վաճառատունը Պահճէ Գաբու
» Գաղար տը Ֆրանս, Նպարեղէնի վաճառատունը Համիտիյէ փողոց
Բերա. Պօն Մարշէն
» Ամեն մեծ դեղարանները և նպարավաճառատունները։

Ուշադրութիւն շիշերուն և տուփերուն, որոնք զմռսուած և վրան L. Steiner, Vernon ինչպէս նաև գործածութեան եղանակը նշանակուած են։

Թուրքիոյ ընդհանուր կեդրոնատեղին է միայն մեծաքանակ վաճառումներու և յանձնարարութեանց համար, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, Հաճօպուլօ խան, Ֆէրտի եղբարց գրասենեակը Թիւ 41։ 33—50

Օ ԼՈՒՎՐԸ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՐ. ՏՕՌԱՔԵԱՆԻ

194, Բերա Մեծ Փողոց 194

ԱՄԷՆ ՕՐ վերջին նորաձեւութենէ վաճառքներ կ'ստանանք Ֆրանսական ու անգղիական առաջնակարգ գործարաններէ։

ՄԵՏԱՔՍԷ՝ պլուզի ու հագուստի համար կրկնատիպներ, ֆանթէզի թիւլեր ու տեսակ տեսակ ֆանթէզի թաւիշներ։

ԱՄԵՆԱՃՈԽ հաւաքածոյ մը քօսթիւմի ու շրջազգեստի համար բրդեղէն կերպասներու։ Վերարկուի համար քասթօններ ու ֆանթէզի քառաքիւլ։

ԺԱՆՆԷԱԿ բրդեղէն բամբակեղէն, ամէն տեսակ ձեռնոց, թաշկինակ, քաշքօլ, պոլէռօ, կնոջ ու տղայոց գուլպայ. մառաքսէ ու բրդէ միտօներ, օժիտի համար ճերմակեղէն ու ասեղնագործեր։

ԿԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵՆՔ մեր վաճառատունը՝ Բերայի ինչպէս նաև շրջակայ վայրերու մեծայարգ տիկիններուն, մասնաւորաբար գիներու աժանութեանը ու ծախուած վաճառքներուն ազնուութեան ու վայելչաձեւութեանը համար։

Զրի օրինակ և նմոյշ կը ղրկուի հեռաւոր տեղերու յաճախորդաց 1

ԲԱՂԴԱՒՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, աղաղուն, վատոյժ, հիւանդկախ տղաքը երբեք չէր սիրեր, միշտ կը փափաքէր գիրուկ, թմպուլ, զըւարթ, կայտառ տղաք մեծցնել։ Կատարելապէս համոզուած էր որ տղայական ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու տէրանալու և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր տղայ հասակէն ուշադրութիւն ընել անոնց տրուելիք սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր և բժիշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐով սնուցանել զայն։

Տղեկը մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐը և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժովնար և կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ ակռայ հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիշ տղոց յատուկ ակռայ հանելու ցաւերն ու փորհարութիւնը պիտի ունենայ, սակայն տղեկը առանց ոևէ հիւանդութեան ակռան հանեց, խաղալով, ցատկելով և շարունակեց աճիլ ու զօրանալ։

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐով հինգ զաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երեքը մանչ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարեկան հասակի տղոց ընտանիքին հիւանդանալու և քաշքշւ երեխաներ տղաններ եղան. Հետեւաբար ի սրտէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐով մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բարիզ Պօնաբարթ փողոց Թ. 17
ՄԱՐԿՐԻԹ ԺԱՆԷՐ

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 3—26

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԳԸԼԸՃԵԱՆ

ՉԱԳՄԱԳՃԸԼԱՐ, ՄԵԾ ՆՈՐ ԽԱՆ

Գըլըճեան գրատունը պատիւ ունի ծանուցանել դպրոցական մարմիններու — հոգաբարձու, տնօրէն, տեսուչ, ուսուցանողաց — թէ ի վիճակի է յառաջիկայ ուսումնական տարեշրջանին խնամով, ու փութով հայթայթել Մէսրոպեան արտօնուած Օսմ. եւ Հայերէն ամէն տեսակ գիրքեր։ Գրատանս նպատակն եղած է յաճախորդին շահուն մէջ փնտռել իր շահը։ Իր գոհ համակրութեան ապացոյցն է յաճախորդներուն մեծ թիւը որ կը ստանայ բանայ հաղորդել։ Փորձ մը միայն կը բաւէ հասկնալու գրատանս գործառնութեան եղանակը։ Փափաքողներուն ձրի կը ղրկենք յառաջիկայ 1905-906 տարեշրջանի համար իւրաքանչիւր դասընթացքի վրայ պատրաստուած դասագրքերու ցանկը։ 30—28